

CANSOUN DERA NOUGUERA PALHARESÀ

« Enjous, tout dous. »

En Plan de Berét nechuda,
Tout-a-fèt jou so aranésà;
Pró me diden palharésà
Perque passí per Palhás.
Nechérem en bessouada
Tam ma germana Garouna :
Desputèrem úa estouna :
Jou t'aoun bau ? È tu t'aoun bas ? —

Jou, atrebida m'en anáua
Der Aran ta 'ra ribèra;
Mès, coum que so 'ra darrèra,
Èra, deuant me passèc.
Sense hè cas des mées lèrmes,
Agarrèc era bachada;
È 'n tout hè-me úa abrassada,
A 'ra aurélha me cridèc :

(Resposta)

« *Garouna per Aran
Bramant;
Nouguèra per Alous
Tout dous. »*

Der engouétch è 'ra tristésa
Es cames se m'endrabáuen :
Des marregádes que dáuen
Es senhals i troubaras.
Se m'en tourni o nou m'en tourni,
Souént ta darrè me bíri :
Mès, toutun, endeuant tíri
Pog-a-póg, de pas-en-pas.

Tam era sanc des mountanhes;
Tout bachant, forces amassi :
È 'n béi que aproufíti es passí,
Me coumenci a counsolá.
M'en gouardi aqueres mountanhes
Que m'alegren era bista;
È, entre counsolada è trista,
De prèssa coumenci a aná.

È lèu en *Mountgarri* arribi
Despus d'úa gran bachada;
È aquíéut hèsqui úa parada
Enta encoumaná-me a Diéu.
Pensant qu'ei et darrè poble
Dera *Bal d'Aran* que trobi,
Me semble et mès gran oprobi
Aué-m'en d'aná d'aquíéut...

Dera Bèrje de *Mountgarri*
A'r outlim me despedísqui,
È't mèn trist camin seguísqui
Qu'ei toustem enjous, enjous.
Bachant, trobi calhaus grossi,
È estramunqui souént en eri;
Atrauèssi bosqui néri
È me trobi a 't pè d'*Alous* :

« *Garouna per Aran
Bramant;
Nouguèra per Alous
Tout dous. »*

È tout dous, p'et deuant passí
È ribèra enjous seguísqui;
A cantá tout dous m'arrísqui
Et doulou mèn ta distrèi.
Quam en es pobles que trobi
I-è semiat era alegría,
Tam era riquésa mía,
En *Estèrri* bau a quèi.

Quam arribi en *Pla d'Estèrri*,
Ta't Port doungui úa gouelhada;
Mès en béi ta gran pujada,
Plourant me tourni a birá.
Alabets aquet Pla gouardi
Que alègre era mía bista;
È entre counsoulada è trista
Me-i passeji ençá è enlá.

« *Garouna per Aran
Bramant;
Nouguèra per Arous
Tout dous.* »

Jou jamès ne jessería
D'aquera plana poulida,
È i haría mort è bida...
Pró m'acassen p'et darrè...
En arribá ena *Guingueta*
Era martcha cau emprene :
Alabets, jou m'hèsqui a entene,
Tout cantant, mès qu'en planè.

¡ Au ! enjous, enjous encára,
Tout dous, pró sense arturá-me :
Hè camin sense cansá-me
Ei bida sense patí.
Un chinhau countenta bachi
P'et desitch d'aná béi tèrra;
Pobles dèchi a drete è 'squèrra,
È m'en bau ta *Lhaborsí*.

A 't riéu de *Cardós* i trobi
Que arrogant, pr'about ét passe,
A touti cride è amence
È a touti bo hè a 'scapá.
Quam béigui tanta arrogancia
Lou demouri, jou, enfadada,
Me lou 'mpassi en úa gloupada...
D'ét, mái-mès s'en parlará.

Bau bachant, ja, mès countenta
Perque m'hèsqui grossa è grana;
M'en bau ta 'ra tèrra plana,
Ta pourtá-li pan è flous.
Pró 't camin que ára atrauèssi
Ei ta lètch, que ja m'espanti
De gouardá-lou, è ja nou canti :
Es mès cants s'an tournat plous.

Quam béigui qu'ei precipicis
Et camin que ára seguísqui,
Era Espanha benehísqui,
Pró renègui det Goubèr.
Ei ben trist que, per ét, síguen,
Per falta de carretères
Aguestes mountanhes bères
Enta 's omes un lufèr !...

Quam dejous de *Sort* arribi
Li canti un imne de gloria
En brembá-me dera istoria
Des biéls Condes de Palhás.
Tout bachant encára canti
Ta alegrá adaquera tèrra;
È 's pobles de drete è 'squèrra
Me saluden a mon pas.

Lèu, deuant de *Gerri* arribi
È 's sús Salines gouardi;
Un chinhau et pas retardi
Ta un cousselh dá-les, tout dous :
— « Hèts-bous enlá : jou boui páti
È 's camis desembrassádi :
Se nou, se bèt-cop m'enfadi,
Tam jou bacharats enjous. » —

Mès en arribá ena *Pobla*
Tabé et Flamisselh i-arribe,
Que, arrogant, et pas me pribe;
Per acró mous agarrám.
Touti dus tam crits è rabia
Ua estouna hèm ara luta;...
Pró es binhes, es gouarts è fruta
Enta bach mou-n ac pourtam.

Mentrestant qu'era gent ploure
Era perduda aboundancia
Que les pane ma arrogancia
Jou, countenta, enjous m'en bau.
Ena *Conca*, lèu, arribi,
Era tèrra mès poulida
Qu'è bist en ma cuérta bida
De Berét hasta acitau :

« *Garouna per Aran*
Bramant;
Nouguèra per Arous
Tout dous. »

La béigui trista è plourousa
Quam entri p'es sús portes :
Ploure es sús binhes mortes
Qu'èren era súa sanc;
Ploure as hils que nou l'estimen,
Qu'en béi-la ta praubá è trista
D'èra aparten era bista
È s'en ban, en-man-en-man.

— « ¡Nou t'espantes ! » jou li cridi.
« Bengui a trèi-te es tús pénes;
È 'ra sanc des mées bénes
En es tús ouedarè.
Ja sabi qu'en dá-te bida
En tos brássi cairè morta,
Mès, en béi-te jouéna è forta
Ara mort beneirè. »... —

¡ Que-m hè góí aquera tèrra
Que nade ena lum de gloria
Qu'et soulei bèt dera istoria
Li embié per tout et tour !...
Tremp luts p'es Bísbes è 's *Condes*
Talarn, p'era *Beguiria*;
P'era antigoua *Barounia*
È p'et *Pabordat* luts *Mour*...

Quam arribi en *Camarasa*,
A 't deuant, et *Segre* trobi
È quam de passá jou probi
Touti dus mous arturam.
Et me gouarda, jou lou gouardi,
Me bé gouapa, jou lou 'n béigui,
Es sús paraules créigui
È dempus mous maridám.

Tam et dot que jou li portí,
È lo qu'èt baiche des sèrres,
Enta aná dá bida a es tèrres,
Mou-n anam *Espanha* enjous.
Tout coundá-mous nostes pénes,
Nosti góis è nosta gloria,
A hèm fin ram enta era istoria
È enta bach anam tout dous.

È quam en *Courbins* arribi,
Trobi er'áuta, ma germana
Nouguèra Ribagorçana
Que tabé s'en ben enjous.
Tabé, coum jou, ei aranésa,
Tabé, coum jou, ei desgraciada,
Tout hè-mous úa abressada,
Mous auém metut a plous.

È seguint aqueres tèrres
Que amplim de douça alegría,
Hèsqui úa gran courtesía
A era antigoua *Balaguè*;
Pró ta *Lhèida* jou li saubi
Era mès gran reberencia;
Quam arribè en sa presència
A era aurélha li cridè :

— « Ja bes dounc que bida doungui
As tourocs des tos plas morti
Tam era sanc que te porti
De Mare Era Bal d'Aran,
Ja bes dounques que tu biéues
Dera sanc dera mountanha;
Bal d'Aran è 'ra *Cerdanha*
Cap fabou, de tu, nou auran.

Abantes de despedirme,
Un fabou boui demaná-te :
Ei que tu nou as d'enfadá-te
En sente parlá aranés.
Ei parlá dera Prouvincia,
De úa Balh que sanc t'embíe,
Se éra, en tu, un chinhau counfíe,
Tu, nou as de hè det desentés. »

Endarrè alabets me biri
È gouardi era obra mía
Béigui que bida è alegría
Ena Prudencia semiè.
Alabets me despedísqui
D'aguesta tèrra estimada
È m'en bau descounsoulada,
Ta era mar aoun mourirè.

« Garouna per Aran
Bramant;
Nouguèra per Alous
Tout dous. »

